

Derecho a la Consulta Previa

**LEY N° 29785, LEY DEL DERECHO
A LA CONSULTA PREVIA A LOS
PUEBLOS INDÍGENAS U ORIGINARIOS,
RECONOCIDO EN EL CONVENIO 169 DE
LA ORGANIZACIÓN INTERNACIONAL
DEL TRABAJO (OIT)**

**REGLAMENTO DE LA LEY N° 29785
DECRETO SUPREMO N° 001-2012-MC**

QUECHUA DE ÁNCASH

PERÚ Ministerio de Cultura

Luis Peirano Falconí
Ministro de Cultura

Paulo Vilca Arpasi
Viceministro de Interculturalidad

Hernán Coronado Chuecas
Director General de Derechos de los Pueblos Indígenas (e)

Derecho a la Consulta Previa

LEY N° 29785, LEY DEL DERECHO
A LA CONSULTA PREVIA A LOS
PUEBLOS INDÍGENAS U ORIGINARIOS,
RECONOCIDO EN EL CONVENIO 169 DE
LA ORGANIZACIÓN INTERNACIONAL
DEL TRABAJO (OIT)

REGLAMENTO DE LA LEY N° 29785
DECRETO SUPREMO N° 001-2012-MC

QUECHUA DE ÁNCASH

Derecho a la Consulta Previa.
Primera edición, Lima, julio 2013

Ministerio de Cultura
Av. Javier Prado Este 2465 - San Borja, Lima 41 Perú
www.cultura.gob.pe

PRESENTACIÓN

La condición de país multicultural, de mosaico de culturas, lenguas y tradiciones como de visiones diversas del mundo, caracteriza la identidad nacional del Perú. Para su desarrollo, el diálogo y el respeto mutuo han sido de vital importancia para la convivencia entre peruanos y peruanas.

Construir una sociedad y un Estado intercultural que valore la diversidad exige el reconocimiento de los pueblos indígenas, con quienes se mantiene una larga deuda histórica en nuestro país. Con el objetivo de establecer una nueva relación con los pueblos más olvidados, el Estado peruano ha puesto en marcha una serie de políticas públicas orientadas a garantizar su derecho a conservar sus propias instituciones y formas de vida, así como a mantener y fortalecer su identidad, lengua y religión.

En este sentido, la adopción del Convenio N° 169 de la OIT por parte del Estado peruano, la Declaración de las Naciones Unidas sobre los Derechos de los Pueblos Indígenas, la aprobación de la Ley 29785, Ley del Derecho a la Consulta Previa a los Pueblos Indígenas u Originarios, reconocido en el Convenio 169 de la Organización Internacional del Trabajo (OIT) y su Reglamento, aprobado por Decreto Supremo 001-2012-MC, constituyen avances significativos para el reconocimiento de los derechos colectivos e individuales de los pueblos indígenas en el mundo y en el Perú y sientan las bases para un proceso de largo aliento, que debe reforzar el diálogo intercultural.

El desarrollo del derecho a la consulta previa plantea retos importantes para el Estado, los cuales están siendo asumidos con responsabilidad y sentido de compromiso por el gobierno peruano. El Ministerio de Cultura, en el marco de sus funciones, pone a disposición de la opinión pública nacional e internacional los documentos claves de este proceso: la Ley 29785, Ley del Derecho a la Consulta Previa a los Pueblos Indígenas u Originarios y su Reglamento aprobado por Decreto Supremo 001-2012-MC, con la intención de acercar los instrumentos legales nacionales e internacionales que rigen la implementación de la consulta previa a los pueblos indígenas en el Perú.

Luis Alberto Peirano Falconí
Ministro de Cultura

Índice

Presentación Pág. 5

Ley N° 29785, Ley del derecho a la consulta previa a los pueblos indígenas u originarios, reconocido en el Convenio 169 de la Organización Internacional del Trabajo (OIT) Pág. 7

Reglamento de la Ley N° 29785
Decreto Supremo N° 001-2012-MC Pág. 19

QUECHUA DE ÁNCASH

UNAYPITA KAQ MARKAKUNAPA LEY DE
DERECHO A LA CONSULTA PREVIA, RIQISHQA
ORGANIZACIÓN INTERNACIONAL DEL TRABAJO
(OIT) 169 CONVENIUNCHAW

LEY Nº 29785

Repúblicapa pushaqnin
Tsayraykur

Republicapa Congresun
Kay qatiq leyta qushqa

REPÚBLICAPA CONGRESUNCHAW:

Kay Leyta patsaatsishqa

REPUBLICAPA CONGRESUN KAY LEYTA QUSHQA.

UNAYPITA KAQ MARKAKUNAPA LEY DE DERECHO A LA CONSULTA PREVIAN,
RIQISHQA ORGANIZACIÓN INTERNACIONAL DEL TRABAJO (OIT) 169
CONVENIUNCHAW

HUK KAQ TÍTULO HATUN WILLAKUYKUNA

1q. Ñiqi.- Imapaqtaq kay Ley pushakun

Kay leyta unaypita kaq markakunapaq kay derecho a la consulta previa ima kashqan, imapaqpis, imanawpis allí kashqanta. Kay rurakashqa OITpa 169 conveniunchaw nishqanmannawmi, tsayta Peru suyu aanirqan Resolución Legislativa 26253wan.

2q. Ñiqi.- Allí kawaypaq tapumaanantsik (washaakunapaq) consultamaanantsik derechuntsikta

Llapantsiktam, unay marka mayintsikkunatapis tapumaanantsikmi imatapis markantsikchaw, patsantsikchaw, imanawpis kawaynintsikchaw rurayta munarnin, Tsaynawmi hina tapumaanantsik imatapis markantsikpaq, Perú hatun markantsikpaq hatun ruraykuna rurakaanapaq, tsaykuna markantsikta mana allíq rataptinga tapumaanantsikmi.

Tsay consultapita imapis yarqunqanta, Perú markantsikpa pushaqninkunam kay leywan patsaatsiyaanan.

3q. Ñiqi.- Imatataq ashin kay Ley

Kay consultaqa Perú suyupa pushaqninkuna unaypita kaq markakunawan shumaq kaayitsinakuyaananpaqmi, imapis, estado rurashqan, mana allí ratamashqantsikta shumaq rimanakurir markantsikkunapa munayninta wiyaaatsikunapaqmi; tsaypita allí kaq ruraykunata akrarir rurakaanapaq, mana pitapis allqutsashpa rurakaanapaq.

4q. Ñiqi.- Imachawtaq patsan

Kay allí kaway tapukuypaq patsaatsiqninkunaqa kaykunam:

- a) Kay consultaqa rurakaan manaraq hatun kamatsikuqkuna leyta rurayapinmi, estadupa pushaqninkuna rurayaanapaq.
- b) MARKAAKUNAPA YACHAYNINKUNAPA RIMAKUYNIN. Kay consultaqa rurakan tukuy laaya kawayta, ruraytapis mana allqutsashpa, allí riqirir, paykuna allí riqishqa, chanintashqa kananapaq yanapanakunam.
- c) ALLI SHUNQU. Estadupa pushaqninkuna unay qichwa markakunapa yarpachakuyninkunata rikapaayan, allí chanintsaaatsiyan, kay consulta ruraychaw, mana allqutsaakushpa, shumaq yanapanakushpa. Estaduan unaypita kaq markakunapa pushaqninkuna allí shunqunkunawan, aaninakur ruyayaan, huk

laaya yarpachakuyllawan mana chikinakushpa, mana rakinakushpa.

- d) ÑAMPU KAY. Kay consulta rurakaanan medida legislativa rurakanqamannaw, tsayman hina unaypita kaq markakunapa yachayninta, kawaynintapis allı rikaykur.
- e) RASLLA RURAKAANAN. Kay consulta imaypis rurakaanan mana ayqikachashpa, unay kaqpita kaq markakunapa pushaqninkunatapis, allıq rıqırır, yarpachakurır munayninkunata churayaanapaq, medida administrativa, legislativapapis consultan allı kananpaq.
- f) MANA NITIKUSHPA (MANTSAKAATSINAKUSHPA). Unay kaqpita kaq markakuna yanapakuyaanan kay consultachaw mana pipis nitishqa, mantsakaatsishqam.
- g) NAWPATA WILLAKUYAANAN. Llapan unaypita kaq marakakunapam derechunkuna Estado imatapis ruranqanta willanan, tsaypita consulta previata allı rıqırır allı munayninkunata estaduman churayaanapaq, Estado, tukuy laaya willakuyqa, kaykunata willakunan consulta qallananpita patsam.

ISKAY KAQ TÍTULO

UNAYPITA KAQ MARKAKUNATA CONSULTAYAANAN

5q. Ñiqi.- Pikunapaqtaq kay consulta

Consultapaq Leyqa unaypita kaq markakunapaqmi, paykunapa kaqninkuna, yarpachayninkuna, imaykankunapis leypa rurayninkuna lllapanpaq allılla kananpaq.

6q. Ñiqi.- Imanawtaq kay unaypita kaq markakuna wiyatsikuyanqa

Unaypita kaq markakunapa wiyatsikuyaanan pushaqninkunawan, umaallıqninkunawan, kikinkunapa musyayninwan churapashqankunawan.

7q. Ñiqi.- Imanawtaq unaypita kaq markakunata rıqıshun

Unaypita kaq markakunata rıqınapaq, tsaraapaanakunantsik yachayninkunapita, rurayninkunapitam.

Kaykunatam qatishun:

- a) Perú suyuqa kikin unaypita kaq markakunapa wawanmi kayaanan.
- b) Kikinkunapa kawayninkunawan, yarpachakuyıninkunawan, lllapan markapa kawayninwanmi taaraayashqan patsam tinkunan.
- c) Unaypita kaq markakunapa pushaqninkunawan kikinkunapa tukuy laaya kawayninkuna.
- d) Yachayninwan rurashqa kaqninkunawan tukuy laaya kawayninkuna, wakin markakunawan mana tinkuq.

Yarpachakuyqa lllapan unaypita markakunapa yachayninkunawanmi tinkun.

Campesino comunidakuna, chaala markakunapis unaypita kaq markakunam rıqıshqa kayaanan kay leypa articulun nıshqanmanaw.

Unaypita kaq markakuna indıgena u originario hutishqa kayashqan manam tanqanakuyantsu kayashqanwan, derechunkunawanpis.

KIMA KAQ TÍTULO

KAY CONSULTACHAW IMAKUNATAPIS RURANANTSİK

8q. Ñiqi.- Imanawpis kay consulta rurakaanan

Estadupa pushaqninkuna Leyta patsaatsita munar kaykunatam rurayaan:

- a) Consultapaq medida legislativata, administrativatapis allım akrayaanan.
- b) Unaypita kaq markakunatam nawpata rıqıyaanan consultayaanapaq.
- c) Medida Legislativata, Administrativata rıqıtsikuyaananmi tukuy laaya kaq willakuykunapa.
- d) Medida Legislativapaq administrativapaqpis willakuyaanan.
- e) Unay kaq markakunachaw, medida legislativa, administrativapis rataptınqa allı rıkapashqa, chanintsashqam kanan.
- f) Allı rimanakuyımi kanan Estaduwan unaypita kaq markakunapa pushaqninkunawan.
- g) Kallpawan rurana.

9q. Ñiqi.- Consultachaw ruranakunata riqi

Estadupa pushaqninkunam allí riqiyaanan, mana jutsayuq kayaanapaq, unaypita kaq markakunawan tinkuq medida legislativakunata, administrativakunatapis, tsaypita mana imapis tanqanakuptin, consulta previa rurakaanapaq.

Unaypita kaq markakunapa pushaqninkunam consultata mañakuyaanan huk medida administrativa kawayninkunawan tanqanakuptinqa. Tsaynaw kaptinqa huk mañakuytam chaatsiyaanan medida legislativa, administrativa ruraqkunaman, paykuna mañakuyta chanintaatsiyaananapaq.

Poder Ejecutivupa pushaq kaqninkuna unaypita kaq markakunapa mañakuytinta mana aaniptinqa, tsayraykurqa Poder Ejecutivuchawmi kan unaypita kaq markakunapa kawaynin riqiqkuna, tsaymanmi huk mañakuyta chaatsiyaanan unaypita kaq markakunapa pushaqninkuna. Tsaychaw mana wiyashqa karqa hina kanmi Estaduchaw huk pushaqkunapis, tsayman yapay mañakunapaq.

10q. Ñiqi.- Consultapaq unaypita kaq markakunata riqishunran

Medida legislativa, administrativa nishqan, unaypita kaq markakunawan tinkunqan, maykama patsankunata tinkuratsirmi patsaatsiyaanan tsay markakunata riqiyaananapaq.

11q. Ñiqi.- Consultapaq Ley kaqta riqitsikuy

Estadupa medida legislativa, administrativa pushaqninkunam allí riqitsiyaanan unaypita kaq markakunapa pushaqninkunta, consultapaq kaqkunata, tsayta rurayaan tukuy laaya willakuyta, maychawpis marka kashqanta, imanawpis kawashqanta kaayikur.

12q. Ñiqi.- Leypaq musyatsikuy

Consulta qallananpitam Estadupa pushaqninkuna willayaan unaypita kaq markakunata, imapaq kashqanta, imakuna ruraypita kashqanta, kawaykuna tumatsikpaq, medida legislativa, administrativaraykur imapis kashqanapaq.

13q. Ñiqi.- Unaypita kaq markakunapa pushaqninkunata kikinkuna chanintaatsiyaanan

Unay markakunapa pushaqninkunapaqmi tiempun kanman medida legislativa, administrativatapis allí riqirir yarpachakuyaananapaq, tsay medidawan markakunapa derechunkuna tanqanakunqanta mana tanqanakunqantapis rikaayaanapaq.

14q. Ñiqi.- Imanaw markakuna yachayninkunawan rimanakuyaanan

Markakunapa yachayninkunawan rimanakuyqa rurakan medida legislativa, administrativa tsaraakushqanchaw, unaypita kaq markakunapa derechunkunawan imapis tanqanakunqan, paykunapa munayninkuna leyman churakaan; tsaykunatam consultachaw umalliqkunata, pushaqkunatapis riqitsiyaanan.

Markakunapa llapan mañakuyanqanmi qillqakaan acta librachaw, paymi llapan imaykapis consultachaw nishqakunata, rurashqakunata tsaran.

15q. Ñiqi.- Kallpawan ruray

Medida legislativa, administrativatapis kikin Estadum ruranan; tsaypaq rimanakuychawmi unay kaq markakunapa tukuy laaya rikaynin, munayninkuna churashqa, paykuna niyanqankuna churashqa kanan, hinanman markakunapa derechunkuna allí rikashqa kanman kikin Estado nishqanmannaw.

Estaduan unaypita kaq markakuna consultachaw, patsashqan, ishkan rurayaanapaqmi. Mana aaninakuyaptinqa, mana kaayinakuyaptinqa estadupa pushaqninkunam, allí kaq naanipa pushayaan, mana unaypita kaq markakunata imapis mana allí ratananta rikapaykur.

Kay consultachaw patsashqa kaqqa administrativa, judicial ruraykuna unaypita kaq markakunam niyaanan maychawpis rurakaananta.

16q. Ñiqi.- Shimi

Kay consulta rurakaanapaq, unaypita kaq markakunapa llapan shiminkunatam Estado rikaanan, mana castellano rimaq markakunachaw. Tsaypaqmi, consulta ruraqkunaqa, shimi tikratsik, allí consultachaw rurakaanapaq, yachaqkunam kayaanman, paykunam Poder Ejecutivuchaw registrashqa kayaan.

CHUSKU KAQ TÍTULO

CONSULTACHAW ESTADUPA PUSHAQNINKUNA RURAYAANAN

17q. Ñiqi.- Estaduchaw ruraq

Unay markakunachaw consulta rurakaanapaq Estadupa pushaqninkunam Leykunata hurqayaamunqa, maychawpis, imaypis, piwanpis Ley ninqannaw.

18q. Ñiqi.- Consultapa chaninta pitaq churanqa

Unay markakuna alli kay consultachaw kayaanapaq, estadupa pushaqninkunam shumaq tinku chaninkunata churayaan.

19q. Ñiqi.- Imatataq kay Estadupa pushaqnin ruranqa

Kay Leypaq Estadupa Poder Ejecutivuchaw uryaqkuna kaykunatam rurayaan.

- a) Consultapaq unay markakunawan alli kaayitsinakur, churapaanakuyanqa, Ley qishpinanpaq.
- b) Unay markakunata, estadupa pushaqninkunatawanmi yanapayaan, llapan tapukuychaw kaayitsir, paykuna pantayaptinpi kaayitsiyaananmi.
- c) Estadupa pushaqninkunam qillqashqa katsiyaanan llapan unay markakunapa pushaqninkunata, Leypa consultanchaw tapushqa kayaanapaq.
- d) Consulta kananta musyariykur, may oficinamanpi consultapaq mañakuyta chaatsinan. Ley rikapashqa kananpaq, consulta maychawpi kananpaq, mayqan markakuna consultashqa kananpaqpi yuyayanqankunata willakuyaananmi.
- e) Consulta ruraqta yanapanan, tsaynawlla hina unay markachaw nunakunatapi tsay markakuna kashqantapi.
- f) Hatun rapichaw llapan unay markakuna kayanqanmi qillqashqa kanan.
- g) Consultachaw imapis yarqunqan qillqashqam kanan.
- h) Wata watam unay markakuna yanapaqpa, ishka shimichaw rimaqkunapa hutinkuna qillqashqa kanan.
- i) Kay Leychaw huk ninkunachawpi, huk kaq leykunachawpi, reglamentunkunachawpi.

20q. Ñiqi.- Llapan unaypita kaq markakuna, patashqa, qillqashqam kayaan

Llapan unaypita kaq markakunapa pushaqninkunapa hutinkunam base de datuschaw kanan, tsaytam poder ejecutivo tsaraan.

Kay base de datuschaw kaykunam kanan:

- a) Unay markakunapa hutinkuna kaqwanmi riqishqa kayaan.
- b) Maychawpi kayanqan, imanawpi tsayman chaanan.
- c) Imanawpi yachayninkuna, yarpachakuyninkuna kanqan.
- d) Llapan unaypita kaq markakuna maychawpi kayanqan huk

mapachaw siqishqam kanan.

- e) Imanawpi tsay patsakashqan kanqan, niykur imanawpi kayayaan qillqashqam kanan.
- f) Qurikashqa pushaqninkuna, maykama atipayanqan, pushaqninkunapa hutinkuna, ayka watapaq churashqa kayanqan.

CONSULTA LEYPA YAPAYNINKUNA

HUK. Kay Ley alli kananpaq, Ministerio de Culturapa Viceministerio de Interculturalidadninmi churanan Organo Técnico, Poder Ejecutivuchaw unaypita kaq markakunapa imapis kaqta rikaananpaq.

ISHKAY. Kay Leyqa manam wanutsintsu, ushakaatsintsu, quchintsu, tumatsintsu huk unay alli kaq Leykunata.

KIMA. Decreto Supremo 023-2011-EM, tsay Reglamentun imanawpi unaypita kaq markakunapa derechunata consultayaanpaq, Mineru Energético rurakaanapaq kaqmi kay leywan wanurin.

CHUSKU. Kay Ley rurakaan diario Peruanuchaw yarqamushqanpita isqun chunka hunaqtaran, tsayyaq Estadupa pushaqninkuna churapaanakuyaanan, qillaytapi ashiyaanan.

Presidente de la República willay kay Ley yarqamunanpaq.

Limaqchaw, agosto killapa, kima chunka huk hunaqninchaw, ishkay waranqa chunka huk watachaw.

DANIEL ABUGATTÁS MAJLUF

Congreso de la República Pushaqnin

MANUEL ARTURO MERINO DE LAMA

Congreso de la República Nawpa kaq Vicepresidentin

TSAYPITA:

Apatsimuy willakunapaq, rurakaanapaqpis.

Imaza markachaw, setiembre killapa huqta hunaqninchaw, ishkay waranqa chunka huk watachaw.

OLLANTA HUMALA TASSO

República Constitucionalpa Pushaqnin

SALOMÓN LERNER GHITIS

Consejo de Ministruspa Pushaqnin

QUECHUA DE ÁNCASH

LEY N°29785PA REGLAMENTUN, UNAYPITA
KAQ MARKAKUNAPA LEY DE DERECHO A
LA CONSULTA PREVIAN, RIQISHQA KAY
ORGANIZACIÓN INTERNACIONAL DEL
TRABAJUCHAW (OIT) 169 CONVENIUNCHAW

DECRETO SUPREMO N°001-2012-MC

REPUBLICA PUSHQININ

KAYKUNATA NAWINTSAARIR:

Perúpa constitución politicanchaw, ishkey kaq articuluchaw, 19 yupananchaw nin: llapan nunapam derechun kapun imanawpis mayinkunawan unaypita kaq nunanaw kakuyaananpaq, tsayta estadum riqin, washanpis kay hatun Perú markantsikchaw llapan tukuy laaya kawakuykunata;

Perúpa constitución politicanchaw, 55 articuluchaw nin: llapan pay tratadukuna ruranqan llapan peruanukunapaqmi;

Estadum nawpata, unaypita kaq markakunapa, nuna kay derechunta ruranan, hina tsaynawlla estado derechuman yaykuyaananapis, alli rikashpa alli rurayninkunata, alli kawakuyinkunata, unaypita kaq rurakuyinkunata, hina waray waraatin kawakuyaananapis rikashpa;

Ley Nº29785, unaypita kaq markakunapa ley derechu a la consulta previan, organización internacional del trabajuchaw (OIT) 169 conveniunchaw riqishqa, kaychaw nin, imanaw kaynin, imanaw kanan, imanaw kay ley consulta previa unaypita kaq markakunapaq kananta, imanaw rurakaananapis medida legislativakunawan, administrativakunawanpis allinpaq mana allinpaq kaptin; kay llapan nishqanta rurayaan kay organización internacional del trabajuchaw (OIT) 169 conveniunchaw ninqantanaw, hina kaykunatam estado peruano aanishqa kay Resolución Legislativa Nº26253wan;

Resolución Supremam Nº337-2011-PCM, kamashqa huk comisión multisectorialta ichik kawaqlapaq, willakuyta hurqunanpaq, tsaypita proyecto ley Nº 29785pa reglamentun yarqunanpaq; tsay willakuyta hurquyaananpaq, rimayashqa llapan Perúpita unaypita kaq markakunapa rimakuqninkuna poder ejecutivupa rimakuqninwan; kay patsarqan, Lima markachaw, 22, noviembre killachaw 2011 watachaw;

Kay comisión multisectorial hurqushqa huk willakuyta, kaychaw ayllun ley derecho a la consulta previa, unaypita kaq markakunapa proyectunta, kay riqishqa organización internacional del trabajuchaw (OIT) 169 conveniunchaw, kay rurakashqa ley Nº29785pa 8 kaq articulun ninqannaw, tsayrarkurmi aprobakaan;

Perúpa constitución politicanchaw, artículo 118pa, 8 kaq yupayninchaw ninqannaw, hina Ley orgánica del Poder Ejecutivo Nº 291583pa, artículo 11pa, kima kaq yupayninchaw ninqannaw;

Consejo de Ministrupa votunkunawan aprobashqa;

DECRETAN:

Huk kaq Artículo.- Reglamento aprobayashqan

Ley Nº 29785pa kay reglamentun aprobakaatsun, Kay Ley unaypita kaq markakunapa Ley de derecho a la consulta previan, riqishqa kay organización internacional del trabajuchaw (OIT) 169 conveniunchaw, kayqa kima chunka (30) articuluyuqmi, hina chunka huqta (16) apaq, ushaq, hananman disposicionkunayuq; kaykuna Decreto Supremo rurinchaw kayaan.

Ishkey kaq Artículo.- Kawaynin

Kay Decreto Supremo yaykun iñishikaananpaq publicashqan hunaq waraanipitam, kay diario oficial peruanuchaw. Kananpitam iñishikaanan medida legislativakuna o administrativakuna rurakaananpaq, ley Nº 29785pa ushaq disposición complementarianchaw ishkey kaq niqta mana halupashpa. Medida administrativa rurakuykuna, kay norma reglakuna rurakaanan kay publicashqa hunaqpitaran, pikunapis mañakuyaptin.

Kima kaq Artículo.- Firmashqa

Kay Decreto Supremo firmashqa kanqa Consejo Ministrupa pushaqninpa, hina Ministerio Culturapa pushaqninpapis.

Gobiernupa wayinchaw rurashqa, Limachaw, ishkey hunaq, abril killachaw, ishkey waranqa chunka ishkey watachaw.

OLLANTA HUMALA TASSO

Republicapa Pushaqnin

ÓSCAR VALDÉS DANCUART

Consejo Ministrupa Pushaqnin

LUIS ALBERTO PEIRANO FALCONÍ

Ministerio Culturapa Pushaqnin

Ley Nº29785pa Reglamentun, unaypita kaq markakunapa Ley de Derecho a la Consulta Previa, kay organización internacional del trabajupa (OIT) 169 conveniunchaw riqishqa

HUK KAQ TÍTULO HATUN PATSAATSIKUYKUNA

1q. Ñiqi.- Imapaqtaq kay

- 1.1. Kay norma kananpita Reglamento hutishqa, imanawpis kay Ley Nº29785 rurakaanapaqmi, unaypita kaq markakunapa Ley de derecho a la consulta Previa, kay organización internacional del trabajuchaw (OIT) 169 conveniunchaw riqishqa; kay reglamentu nin kananpita imanawpis kay ley rurakaananta, pikuna consultaman yaykuyaanananta, imanaw kay consulta kananta, hina kay acuerdukunaman alli charqa imanawpis kananta.
- 1.2. Kay derecho a la consultata ñishinantsik kaychaw kanqantanaw, imapaq, imaraykur kanqanta riqiykur, kay ley chaw hina reglamentuchaw imanawpis rurakaananta riqiykur.
- 1.3. Kay Derecho consulta rurakan unaypita kaq markakunapa derechunkuna rurakaanapaq, kaykunam riqishqa estadu peruanupa constitucionninchaw, tratado internacionalkunachaw, Perú kutiykur aanikushqan leykunachaw.
- 1.4. Interculturalidad Viceministrupam, kikinpa rurayninchaw kaayitsinakuy, imanaw ruray hina ley de derecho a la consultata patsaatsinan, llapan estadupa wayinkunapa pushaqninkunawan, hina kayta rurakan kaayishpa declaración del las Naciones Unidas ninqanta, tsaynaw unaypita kaq markakunapa derechunta rurapanapaq.
- 1.5. Kay proceso consultapita yarquqqa manam hinallachaw rurapanapaqtsu, ita ishkan rimanakuqkuna acuerduman chaayaptinran.

2q. Ñiqi.- Maychaw rurakaan

- 2.1. Kay reglamentuqa ratanan llapan medida administrativakunatam, poder ejecutivo llapan entidaninkunapa qunqanapaq, tsaynawmi hina ratanan decreto legislativukuna yarquqta, Perúpa constitución politican

104 kaq articulunchaw ninqannaw. Tsaynaw hina churan reglakunata llapan esdatupa entidadninkuna alli ñishiyaananpaq, imanaw kay ley kananpaq, alli llapanyuq kananpaq. Tsaynawllam hina ratanan medida administrativakunata kaypita plankuna, programakuna hina proyecto desarrollukuna aprobashqa yarquqta.

- 2.2. Kay reglamento nishqantam llapan gobierno regionalkuna, gobierno localkunapis rurayaan, mana kay reglamentuta tumatsishpa; imapaq consulta kanqantam musyayaan, imanaw rurana kanqanta, hina imaraykur kay ley, kay reglamento kanqantapis, hina rikaayaan Perú markantsik alliyayninpaq kanqanta.
- 2.3. Interculturalidad Viceministru alli willakuyta chanintsaariptinran Gobierno Regionalkuna, gobierno localkunapis proceso consultata rurayta atipayan, imanaw paykunapaq kananta rikapaykur, imay, imayyaq rurayaananta; hina paykuna consultata rurayta atipayan kay ley Nº 27867, ley orgánica de Gobiernos Regionalischaw, hina ley Nº 27972, ley orgánica de municipalischaw ima rurana niqta nawintsaykur, niykur qammi ruranki niyaptinran. Interculturalidad Viceministrupa pushaqninpa rurayninmi llapan proceso de consulta alli rikapaanan; gobierno regionalpawan, gobierno localpanam kay medida rurakaanapaq mana rurakaanapaqpis niyaanan.

3q. Ñiqi.- Kaayinapaq

Kay norma rurinchaw kaq, convenio 169 OIT chaw niqnawmi rurakaan. Mana imatapis haqishpa kaayinantsik kay niqkunata:

- a) Consultapa Actan.- Llapam nunakunapa ñishinanmi, alli oficial chaniyuq, kay rurinchawmi consultachaw aaninakushqantsik kanan, tsaynaw hina kaychaw kanan llapan rurakuykuna, proceso consulta qallanqanpiq ushanqanyaq. Kay actata firmayaan medida pushaq funcionariukuna, hina unaypita kaq markakunapa rimakuqninkunapis. Mana kayman markakunapa rimakuqninkuna hutinkunata firmayta kamayaptinqa, churayaan huellankunallatam. Imapis acuerdo documentukuna tsaraq kaptinqa actapa kaayitsiqninkunam kanan.
- b) Allipaq, mana allipaq rataynin.- Nintsig medida legislativakuna administrativakunapis unaypita kaq markakunata allipaq o mana allipaq rataptinmi, kay medida ratarnin unaypita kaq rurakuyninkunata kawayninta tikratsiptin, derechunkunata kay unaypita kaq markakunapata tumatsiptin.

- c) Mayyaq allpankuna.- Kaymi mayyaq taarayanqan patsankuna, hina ima unaypita kaq markakunapa derechunakuna kanqan; kikinkunapa kanqanraykur, estado qunqanraykur, unaypita taaraakuyanqan allpankuna kanqanraykurpis.
- d) Alli shunquwan.- Gobiernupa entidadninkuna rikaayaan, rikapaayaan imapis unaypita kaq markakuna niyanqanta, kay consulta ruray ushanqanyaq, mana qallapaanakushpa, yanapanakushpa hina wiyapaanakushpa. Estadupa pushaqninkuna hina unaypita kaq markakunapa rimaqninkunam uryayaan, alli alli shunqunwan, mana maqanakushpa, hipatsinakushpa, ni mayqan pura mantsatsinakushpa; llapan proceso consultata rurashwan iman rimaypaq tsayllata rimar, rikarapis. Kay alli shunquwan rurakuy patsan kay qatiqkunachawmi:
- i. Ishkanmi musyatsinakuyaanan llapan yachayanqanta kay proceso consulta alli yarqunanpaq.
 - ii. Ishkanmi aaninakuyaanan kay acuerdukunaman chaayanqanta.
 - iii. Ishkanmi kay proceso consultachaw yanapakuyaanan imapis alli yarqunanpaq.
 - iv. Ishkanpis alli munaynintam churayaan acuerdukuna rurakaanpaq.
 - v. Kay derecho consultachaw manam mayqanpis tsarapakunmansu kaynawlla rurakaatsun nishpa.
 - vi. Kay proceso de consultachaw manam mayqanpis rimayaanantsu elecciones política kaqkunapaq.
- e) OITpa convenio 169n.- Kay conveniupa llapan hatun libre markakunachaw, unaypita kaq markakunapa, taapaqninmi, 1989chawmi Resolución Legislativa N°26253wan estado peruano aanikushqa kayta respetananpaq.
- f) Llanpa derechun.- Kay derecho unaypita kaq markakunapaqmi constitucionchaw riqishqa, OITpa convenio 169chaw, hina tradado internacionalkunachaw Perú aanikushqa. Kay llapankunachawmi nin unaypita kaq markakuna kayanqannaw, unaypita kaq rurayninkunawan, yachayninkunawan kawakuyaananpaq, paykunapis estadupa kawayninchaw churapaakuyaananpaq; consultashqa kayaanpaq; markakuna alli winananpaq imatapis akrayaanpaq; tukuy laaya kawayninkunata mana tikratsiyaananpaq, kaykuna estadupa kaqninkunawan, derechos

- humanuswan mana tanqanakuptin; alli jurisdiccionchaw kawayaanpaq; allpankunapaq, patsankunapaq, tsaychaw imapis kaqta ifishiyaananpaq, unaypita rurayanqanaw; interculturalidad ninqannaw mana qishyayuy kawayninpap; Ishkay shimichaw, ishkay kawaychawpis wamrakuna yachakuyaananpaq.
- g) Estadupa pushaqnin.- Medida administrativa consultakashqa kananpaq Estado pushaqninpa rurayninmi, kay leywan reglamento ninqannaw. Kay estadupa pushaqninkunam kayan:
- i. Decreto legislativukunapaq Ministrkunapa Consejo pushaqninmi. Tsaynaw kaptinqa, kay ministeriuchaw, huk yachaqkunata churanmanmi consultata rurayaanpaq.
 - ii. Ministeriukunapa taksha pushaqninkunapapis.
 - iii. Estadupa pushaqninkuna kaq, taksha kallpayuy pushaqkunapis. Gobierno regionalkunawan localkuna, taksha kallpayuy pushaqninkunapis, estadupa pushaqninnawmi riqishqa kayaan kay reglamentupa artículo 2.2 y 2.3 kaqninchaw ninqannaw.
- h) Tukuy laaya kanqantsik rikay.- Riqinantsik tukuy laaya kawaykunata, yachaykunata, tsaypaq imanawpis patsaatsikuyanqanta, imanawpis churapaakuyanqanta. Paykunata riqinanmi kaychaw wakchaw taaraqkuna, hina hukkunapaq alli kanqanta chanintsar kuyanami.
- i) Medida administrativakuna.- Kaykuna llapan Perú markapaq kaqmi, hina tsaynaw administrativa ruray proyectukuna rurakaanpaq, Administracionpaq contratukuna, hina kaykuna kayan unaypita kaq markakunata allipa, mana allipaqpis medida ratanan kaqmi. Administrativo ruraykunachawqa, kay proceso consulta rurakaan hatun organizacionninkunawanmi, unaypita kaq markakuna kawakuyanqanaw, tsay taarayanqan patsachaw.
- j) Medida legislativakuna.- Leynaw normakunam, allipa, mana allipaqpis unaypita kaq markakunapa derechunta rataq.
- k) Unaypita kaq marka.- Españulkuna chaamur tariyanqan markakunam, leykunapaq imanawpis kaykar, rurayninkunata rurakur kaqkuna, marka pura yachayninkuna ifishikuq, kikinkuna imanaw qillay tarikuq, yachayninkuna musyayninkuna ifishikuq, imanaw markankunapa kawayninta rikaakuq, hina kikinkuna nuqakunam unaypita kaq marka kayaa nishpa kushi kushi niqmi kayan. Kay leyshaw, qanchis kaq articulunchaw niqtam, tsay OITpa convenio 169 huk kaq articulunchaw ninqanta kaayishwan. Kay articulokunachaw

ningannawllan imanaw unaypita kaq markakunata riqishun, manam llutatsu akrakanqa, kaychaw ningannawllam. Indigina nishpa, trivialnishpapis, unaypita kaq marka nishpa hutitsiyangan, manam derechunakunata haluntsu. Kananpita pueblo indiginata u originariota hutitsishun “pueblo indígena” nishpa, unaypita kaq markakunata.

- l) Consultapa plannin.- Qillqashqakunam, llapan churashqa imakunapis kay proceso consulta rurakaanapaq; hina kay patsaatsishqa kanan imanawpis kay medida legislativata, medida administrativapis rikaykur, hina tukuynaw unaypita kaq markakunapa kawakuyinkunata rikashpa.
- m) Unaypita kaq markakunapa organizacionnin, organizacionninpa rimaqninpis.- Kay unaypita kaq markakunapa organizacionnin, rimaqninmi kan, unaypita kaq marka nunakunapa llakikuyinkuna, kaayikuyinkuna willakuq. Paykuna kaq normakunapa riqishqa kayaanana hina organizacionninkuna mañakunqannaw akraq. Rimaqnintam kay reglamentuchaw riqishun “rimakuq organizaciontanaw”.
- n) Rimaq.- Unaypita kaq markakunapa akrashqa nuna, kay medida kikinta, markantapis rataptin, organizacionchaw rimakunapa akrashqa, unaypita kaq rurakuyinkunawan churashqa. Kay reglamentuchaw rimaqpaq rimarqaleypahuqta (6) kaq articulo chaw ningantanawllam kaayinantsik. Consultapa planninchawmi aykapis rimakuqkuna churashqa kanan; kay consultapaq, kay ishkay kaq, chunka kaq artículo reglamentuchawmi nin imanaw paykuna akrashqa kayaananta. Kay proceso consultachawmi organizacionkuna rurayaan kay kima (3) kaq, chunka huk (11) kaq artículo reglamentuchaw ninganta.

4q. Ñiqi.- Imakuna kanan medida legislativachaw, administrativachawpis

Medida legislativa, administrativa consultapaq churakanqanchaw kanan consultapaq rurakaanmi, pushaq institucionkunapa yarpachakuyinmannawmi, Perúpa Constitución Politicanchaw ningannawmi imapis kanman. Kay medidakuna mana patsa mama haluqmi kayaan, unaypita kaq markakuna imaykamapis alli kawakuyanapaqmi kanman.

ISHKAY KAQ TÍTULO

CONSULTAPA PROCESUNPA HATUN WILLAKUYNIN

5q. Ñiqi.- Consulta rurayaanapaq

Unay markakunata consultachaw tapukuyananga shamun OITpa convenio 169pitam hina kay leypitam niykur kanan estado peruanupa rurananmi. Tsay rurananmi ninan:

- a) Kay consulta tapukuy rurakaan alli shunquwan, gobiernupa rimaqninwan unaypita kaq markapa rimaqninwan shumaq rimapaanakuychawmi kanan, shumaq kaayinakuypa, mayqanpis mana halunakushpa, mayqan rimakuqkuna ningantapis ayllur, tsaywan shumaqyaatsir imamanpis chaayaanapaq, kay consultapa procesun ruraychaw hina consultapa actanchaw ninanapaq;
- b) Kay consultata rurayaanapaq imapis alli churapashqam kanman, unaypita kaq markakunapa kaqninkunata rikaykur, tukuy imanawpis kayanqanta rikaykur;
- c) Kay consulta rurakaan unay markakunapa huntanpa rimaqninkunawan, estado ruray munangan rataqnaq kaqkunawan. Kay rimakuq, rimakuqkunapis kayaanana documentupa riqishqa tsay 10.1 kaq chunka kaq artículo reglamentuchaw ningannaw;
- d) Kay consulta rurakaan huk kaayinakuyma ashirmi medida administrativata, legislativapis aaninakuayanapaq. Mana kaayinakuypa manam derecho consultata halupaytsu;
- e) Kay derecho consultaqa unaypita kaq markakuna willashqa, wiyashqa kayaanapaqmi, hina paykuna mañakuyanqanta chaatsiyaananpaqmi, imanawpapis leychaw, reglamentuchaw ningannaw. Tsaypita kaayinakuyma shiminkunachaw rimapaanakur, tapunakur chaayaanapaqmi. Mana kaayinakuyma charqa estadupa pushaqninmi kay medidata churapaanan, unaypita kaq markakuna alli kawakuyanapaq, derechunakunata, kawayninkunata washashpa;
- f) Maychawpis consultata rurayaanapaq rikaayaananmi imanaw kayman, kay unaypita kaq markakunapa rimakuqninkuna, estadupa rimakuqninkuna nunakuna alli chaayaananta. Huk markata ashiyaananmi, tsayman llapan alli chaayaanapaq;
- g) Kay consulta rurakaan unaypita kaq markakunapa tukuy laaya

kawakuyninkunata rikapashpam. Alli rimapaanakuy kananpaq, kaychaw warmikunata, wamrakunata, qishyaqkunata hina awkinkuna imanaw kayanqanta alli rikapashqam kanman;

- h) Kay consultaqa rurakaanan unaypita kaq markakunapa rurayninkunata, iñishikuyninkunata alli rikapashpam, constitucionchawwan leychaw ninqannaw. Consultachaw unaypita kaq markakunapa rimaqnin warmi karqa, rikashqa kanan kay documentuchaw ninqannaw;
- i) Unaypita kaq markakuna pushaqninkunata churayanman kikinkuna, kawayninmannaw, mana pipapis, waqta kaqpa, munayninmannaw, marka mayinkunapa munayninta rurar;
- j) Estadum unaypita kaq markakunata alli willapashqa tsaraanana, hina yanapananmi kay marka nunakuna alli kaayitsinakuyanana, kay ruraykuna consulta rurakaanan markakunallapaqmi;
- k) Tributupaq, presupuestupaq normakuna kaqqa manam kay consultaman yaykuyantsu;
- l) Estadupa alli hatun rurakuyninqa manan tapukuy consultaman yaykuntsu, llapan nunakunapa derecho halutsashqa kaptin, hina patsa kuyuy, shukukuy kaptin, allaapa tamaraykur imapis kaptin rasmi estado rurakunan nunakunapa derechunta washar. Kaynawllam uryanan estado ima qishya, llukukuq qishyakuna yurimuq, hina mana alli ruraykunata nunakuna rurakuyaptin ley waqtanchaw, tsaynaw kaptinqa estado ras ruranan Perúpa constitución politican hina leykuna ninqanta;
- m) Llapana riqinanmi kanan kay documentokuna: consultapa plannin, medida administrativa, legislativatapis tapukuypaq kaq, unaypita kaq markakunapa huntankunapa hutinkuna, rimakuqninkuna hina estadupa rimakuqninkunapa hutin, consultapa actan hina consultapa informin; kaykunata estadupa entidadninmi riqitsikuyaanan portal webninpa, huk riqitsikuykunapaqpis;
- n) Medida administrativakuna, legislativakunapis kay ley de consulta hananpa kaqqa, leychaw ninqannaw mana iñishishqa kayaanapaqmi kanqa.

6q. Ñiqi.- Consulta previawan patsa mamapa kaqninkuna

OITpa convenio 169chaw, chunka pitsqa (15) kaq articulun, Perupa Constitución Politicanhaw huqta chunka huqta (66) kaq articulun ninqannaw, patsa hananchaw kaq, hina patsa rurichaw kaqpis Naciónpa kaqmi,

Estado Peruanaqa unaypita kaq markakunata tapur consultananmi, tsayta ruranan manaraq kay medida administrativata rurar; kima kaq articulupa, reglamentuchaw ninqannaw rurayaan, unaypita kaq markakunachaw manaraq exploracionta, explotaciontapis rurar, leykuna ninqannaw.

7q. Ñiqi.- Pikunapaqtaq derecho de consulta

- 7.1. Unaypita kaq markakunapam Derechunkuna kan consultaman yaykuyaananpaq, paykunapa derechunkunam medida legislativa, administrativapis rataptinqa.
- 7.2. Maypis unaypita kaq markakunapa patsanchaw estado medida administrativata, legislativatapis rurayta munarqa musyananmi kay markakuna consultapaq derechuyaq kayanqanta. Consultaqa rurakaanan nunakunapa organizacionninkunawanmi. Tsaypaqmi kay markakuna churayaan organizacionninkunapa rimakuqninkunata, kikinkuna munayanqanmannaw akarayashqankunata.

8q. Ñiqi.- Imanawtaq riqinantsik derechuyaq kaqkunata

- 8.1. Estadupa pushaqninmi riqinan mayqan unaypita kaq markakuna qanqanta, derechunkunachaw medida administrativa o legislativa ratar haluptin, hina riqin base de datos oficialchaw, paykunapa organizacionninkunata estadupa makinchaw lista kaqkunachaw.
- 8.2. Estadupa pushaqninkunapa bases de datusninchaw unay markakunapa hutinta tarirqa, Interculturalidadpa Viceministeriumanmi willakunan, pay alli rikapaykur, allinaw kaptinqa, estadupa base de datusninman churananpaq.

9q. Ñiqi.- Derecho Mañakuy

- 9.1. Unaypita kaq markakunapa organizacionninkuna mañakuyta atipayanmi consultaman yaykuyaananpaq, medida legislativa, administrativapis derechunkunata mana alli rataptinqa derechunkunam mañakuyaanan. Derechuta mañakuyaanan huk kutillam, manam yapaykurqa.

Kay mañakuyta rurayaan consultapa plannin chunka pitsqa (15) hunaq hurqayanqanchawmi. Kanan, consulta qallananta munarqa mañakunantsik diario oficialchaw medidapa propuestanta riqitsikuyashqan waraaninpitam. Kaynaw kaptinqa, manaraq propuesta publicashqa kaptinqa, consultata mañakuyta atipayanmanmi manaraq medida yarqamuq.

Estadupa pushaqninqa consultapaq mañakuyta chaskirir, qanchis (7) hunaqmi kapun mañakuyta rikaananpaq, reglamento ninqannaw hina norma patsaatsinqannaw.

9.2. Mañakuyinkunata estado mana aaniptinqa, kikinkunamanmi unay markakunapa pushaqninkuna yapay mañakuyta chaatsiyaanan. Estadupa pushaqnin poder ejecutivupita kaqnin kaptinqa, tsay yapay mañakuy Interculturalidadpa Viceministrunmi qanchis hunaqchaw hurqamunan imapis rurakaanapaq, kay leychaw, reglamentuchaw ninqannaw. Pay ninqannawmi administrativa naani ushakan.

Apelaciunta huk cuaternuchawmi rurayaan, manam consulta rurakuyaanananta harkanmantsu.

9.3. Consultata mañakuyaptin aanishqa kaptin, consulta qallashqana kaptinqa unaypita kaq markakunata hina yaykatsiyaananmi, consultapaq derechunakunata alli taapashpa.

10q. Ñiqi.- Rimakuqkuna riqishqa kayaanan

10.1. Unaypita kaq markakunapa organizacionninpam rimakuqnin akrashqa kayaanan, paykuna riqishqa kayaananpaq estadupa promotoranpa, paymanmi hutinta makyayaan huk documentuchaw. Kay documento firmashqam kanan organizacionpa pushaqnin nunakunapa. Tsaynawllam rurantsik rimakuqta hukwan trukayta munarqa. Kay trukakuy manam consultachaw rurayanqanta kuyutsintu hina rimashqa acuerdukunatapis.

Documentuwan rimakuqnaw riqishqam yurinan base de datos oficialchaw, unaypita kaq markapa rimakuqninaw estado katsinqanchaw.

10.2. Kay consultachaw kayaanan uryapa sasayninmannawmi, tsaychaw kayaanan ullqu, warmipis. Kay consultachaw ullqu, warmitapis tsaynawllam rikapaayaan, hananman tukuy laaya yachaychaw, shiminkunachawmi rimakuyaanan acuerduman chaayaanapaq.

10.3. Unaypita kaq markakunapa organizacionninkuna, rimakuqninkuna mana kaptinqa consulta mana rurakanqanpaqnaq, estadum imatapis ruranan tsay consulta rurakaanapaq. Kaypaq Interculturalidadpa Viceministrunmi huk guía metodológicaman churanan.

10.4. Unaypita kaq markakuna, kima chunka (30) hunaq consultapa plannin chaskiyanchawmi, rimakuqninkunata churayaan kay artículo ninqannaw. Rimakuqkunapa hutin, tsaynaw riqishqa kayaananpaq documentunkuna pipis rikaananpaq, nawintsaanapaqmi. Tsaypaq chunka puwaq (18) kaq artículo reglamentuchawmi imanawpis kananta niykan.

Rimakuqkuna riqishqa kananpaq documentunkuna mana chaptinqa, base de datushaw kaq nunakunatam tsaynaw riqikanqa.

11q. Ñiqi.- Imanaw consultachaw shimi tikratsikkuna, yanapakuqkuna hina kaayitsikuqkuna kayaanan

11.1. Estadupa pushaqninmi warmi, ullqupis yanapakuqkunata, shimi tikratsikkunata ashiyaanan, tsaypaq unaypita kaq markakunawanmi rimakuyaanan. Interculturalidadpa Viceministrunpam ruraynin kay nunakunata yachatsinan, yanapakuqta hina shimi tikratsiqta.

11.2. Yanapakuqkuna, shimi tikratsiqkunaqa Viceministeriu Interculturalidadchawmi registrashqa kayaanan.

11.3. Unaypita kaq markakuna, organizacionninkunapa rimaqninkunapa kayaapunanmi alli kaayitsikuqnin kay consultachaw, paykuna riqiqnaw yanapakuyanqa kay consultachaw. Kay warmi, ullqu kaayitsikuqkuna manam kamayanqatsu yanapakuyta rimakuqnaw.

11.4. Huk imanaw ruranam (guía metodologicam) yachatsinqa, ninqa imanaw uryaanapaq ullqu, warmi yanapakuqkuna, kaayitsikuqkuna hina shimi tikratsikkunapis. Interculturalidadpa Viceministrunmi warmikunatapis ashin kaykunachaw uryayaanapaq.

12q. Ñiqi.- Medida administrativa rikayta munaq

Kay medida administrativa consultanachaw nunakuna mañakuyaptinqa, kayta estadupa pushaqninmi apatsinan mañakuqman, mayqanpaqpis, tsaynaw alli willapashqa kayaananpaq; tsaywan manam tsay mañakuq consultachaw rimakuqtsu tikrarin.

13q. Ñiqi.- Imanaw ruranaq kaq

Kay consulta rurakaan tukuy laaya kawaykunata rikashpam, warmita, ullquta wiyashpam, tsaykunachaw rimayanqa shiminkunata kaayishpam, rimashpam. OITpa convenio 169chaw ninqannaw, leychaw, reglamentuchaw ninqannaw; ley ninqannaw rurakaan kay consulta. Kay llapan guía metodologicachaw kaynaw ninqannaw rurakaan.

KIMA TÍTULO CONSULTAPA PROCESUN

14q. Ñiqi.- Procesupa qallanan

Consultapa procesun qallan imapaq tapukuyaananata riqirmi, hina unaypita kaq markakuna kaqta riqir, leyta huk kaq titulun ninqannaw.

15q. Ñiqi.- Nawpata yachatsikuy purwakaykuna

Estadupa pushaqninkuna purwakayta kamayanmanmi unay markakunapa organizacionninkunapa rimaqninkunawan, tsaychaw consultapa planninta riqitsikuyaananpaq.

Kay estadupa pushaqninkuna kay huntakayta rurayta atipayanmanmi reglamentuchawsasaninqantanawtarirqa, tsaychawkaayitsinakuyaananpaq.

16q. Ñiqi.- Consultapa plannin

Consultapa planninta estadupa pushaqninkunam quyanman unaypita kaq markakunapa rimaqninkunata, tsaywan hina imapaq tapukuyaananapis, kay documento ninman:

- a) Mayqan unaypita kaq markakuna consultashqa kayaananta;
- b) Consultaman yaykuqkunapa ruraynin, kaychaw ninman imakuna rurayaan;
- c) Imaypita. Imaykama consultakuyaananata, kay kanman imapaq tapukuyaananata rikaykur;
- d) Imanaw kay consultata rurayaananta, maychaw purwakaykuna kananta, ima shimikuna ifishiyaaananta, hina imanaw tsaychaw warmi wiyashqa kananta;
- e) Imanaw riqitsikuyaananata, willakuyaananata, mana mayqanpaq kay consulta tikraakaananta rikaayaan, imanaw tsay medida consultaman yaykushqa kananta.

17q. Ñiqi.- Medidata riqitsikuyaanan kanan

Imatapis tapukuyaananatam estadupa pushaqninkuna unaypita kaq markakunapa organizacionninkunata quyanman, rimaqninkunata, tapuyaananpaq imanaw markan kanqanta rikaykur, shiminkunata, rimakuqninkunatapis rikaykur. Hina consultapa planninta qukuyaanan.

Unaypita kaq markakunata consultapa planninta makyarir, propuestata, plannintapis, ushakan kay ruray, tsaypitanam willakuy qallan. Kay rurakuymi kaykanman estadupa pushaqninkunapa webninchaw.

18q. Ñiqi.- Willakuy ruray

18.1. Unaypita kaq markakunatam, rimakuqninkunatam kay estadupa pushaqninkuna willakuyaanan kay medida legislativa, administrativapis imanir, imapaq, alli, mana alli kanqantapis. Kay willakuy kanan kima chunka (30) hunaqpita huqta chunka (60) hunaqyaqllam, kay estadupa pushaqnin ninqanyaq.

18.2. Kay willakuy llapan kaayinanpaq, markakuna munanqanchaw kaayinanpaqmi kanan, unaypita kaq markakuna riqiyaananpaq imapaq consultakuyanqanta, hina paykunapaq medida alli, mana allillapis kanqanta rikaayaanapaq, tsaynaw rikaykur imata karpis mañakuyaananpaq. Ifishishwanmi tukuy laaya riqitsikuqkunata, unaypita kaq markakunapa organizacionninkuna tsayta rikayaanapaq, wiyayaanapaq, rimakuqninkunapis, tsaynaw kay kaayinakuy uryakuy kanqanta.

18.3. Unaypita kaq markakuna kay medidata mana kaayiyaptinga, estadupa pushaqninmi yanapanan, imayqa kaqkunawanpis willakur paykuna alli kaayiyaananpaq.

19q. Ñiqi.- Unaypita kaq markakuna medidata rikapaayaan

19.1. Unaypita kaq markakunapa organizacionninkuna, rimakuqninkuna imaypita imayyaq estadupa tapukuyninta kayiyaanan, paykuna rikapaayaan imanaw kay estadupa medida ruraynin paykuna ratananta, rikaayaan alli kawakuyaananpaq, markankuna allinyar hatunyaananpaq.

19.2. Consultapaq qillay yarkuqchawmi, kanan unaypita kaq markakuna consultachaw rurayninpaq, estado munanqanta rurayta kaayiyaananpaq, uryayaanapaqpis, kay ishkay chunka huqta (26) kaq artículo reglamentuchaw ninqannaw.

19.3. Unaypita kaq markakunapa rimaqninkunam, kikinkunalla consultata chanintsarir, promotorata makyayanman, firmashqa documentuta, rimayllapa grabadorachaw kaqtapis, tsaywan consultapaq munayanqan rikashqa, wiyashqa kananpaq. Rimaqkuna mana firmayta yacharqa huellantam churayaan.

19.4. Unaypita kaq markakuna estado rurayta munanqanwan alli paqtarqa, tsayllachawmi consulta ushan. Estadupa pushaqnin kay documentuta tsarin actachaw, nawpa yupanachaw ninqannaw. Unaypita kaq markakunapa organizacionninkuna, rimakuqninkuna estadupa rurananta mana chaskiyaptinga qallan kay tapukuy, rimanakuy.

19.5. Unaypita kaq markakunapa organizacionninkuna mana rimakuyaptin, 19.3chaw ninqannaw kaptinqa, estadupa pushaqninkuna kaayiyaanan markakunapa munayninkuna estadupawan mana tinkunqantam, tsaypitam qayakunqa huk rimanakuy purwakuyman. Tsaychawmi pushaqninkuna willakuyaanan kikinkunapa rurinchaw chanintsaatsiyanqanta. Imaraykurpis mana makyakurqa, promotoram qayakunman huk rimanakuypaq, rimanakuypa tiempunchaw, tsaychaw chanintsaayashqanta makyakuyaananpaq, tsaywan yapay kaayitsinakuyta ashayaanpaq.

Unaypita kaq markakuna kikinkuna chanintsaatsiyanqanta mana chaatsiyaptinqa, qillqashqapa, grabashqapa karpis, tsayqa consulta haqiqtanawmi kaayinantsik, tsaynaw kaptinqa etapa de decisiónmanmi aywayanqa.

19.6. Atska unaypita kaq markakunapa rimakuqninkuna huk laaya kaayiyaptinqa, hukllayllapam niyanman yarpachakuyininkunata, kaayiyantqanta, munayanqanta, mana munayanqantapis, kay rimanakuychaw kashqanpaq. Llapanmi kay etapachaw derechuyuy kayan rimakuyaananpaq.

19.7. Unaypita kaq marka pura tapunakuy, kanan kima chunka (30) hunaqchawmi.

20q. Ñiqi.- Rimanakuy apay

20.1. Intercultural rimanakuyqa rurakan estaduwan markakuna mana munayanqanchaw paqtayaptinmi. Kay rurakanman llapanpa kallpanwanmi, alli shunquwan, consultachaw kaqkuna ishkanpaq paqtananpaq.

20.2. Hatun medida legislativo, administrativapis llapanta ratanan kanan kaptinqa, rimakuyta rurayaan estadupa pushaqnin kanqan markachawmi; mayqanpaqpis ahanaw kaptinqa huk markatam churapaayanman, itsa tsayman llapanmi raslla chaayanman, imapis yanapakuqmi kanman.

20.3. Medida administrativapaq consulta kaptinqa, tsayta rurakuyaanan unaypita kaq markakunapa rimakuqninkuna raslla chaariyaananpaqmi.

20.4. Huk unaypita kaq markakuna, consultachaw kaqna, willashqa, qayashqana kaykar rimakuychaw mana kaptin, manaraq consulta actata firmashqa kaptinqa, yaykurinmanmi procesuman riqishqa kananpaq documentunta rikaatsikushpa, tsayyaq rurakashqanta, paqtaykunata aanishpa.

20.5. Estadupa pushaqninqa kay rurakuy alli yarqunanta munarqa, tsaypaq qillayta churananmi unaypita kaq markakunapa organizacionninkunapa rimakuqninkuna, mikunanpaq, taaraanpaq, aywananpaq, kutinanpaq. Kay consulta alli yarqunanpaq, kayta ruranan ishka chunka huqta kaq artículo reglamentuchaw ninqannawllam.

20.6. Kay lapan rimakuyi rurakaan kima chunka (30) hunaqllachaw, tsaychaw mana ushakaptinqa ichik kanmanraqmi hunaqkuna ushayaanpaq.

20.7. Kay consultapa rimakuyin, rurakuychaw kay reglakunatam rikaayaan:

a) Unaypita kaq markakuna ifishiyaananmi unaypita kaq shiminkunata, castellanutapis, mayqan kaq shimita mana alli musyayaptinqa huk shimi tikratsikmi kaayitsikunan.

b) Kay rimakuy qallaychawmi estadupa ruraqnin medida legislativa, administrativapis rikaq, riqitsikunan imaman lapan chaayanqanta unaypita kaq markakuna kikinpara chanintsaatsiyanqanta, kay medidata munayanqanta, mana munayanqantapis hina estadupa pushaqnin ninqanta. Kayta lapanpaq riqitsikurraqmi kayan consenso nishqan rimanakuy, kaayinakuy.

21q. Ñiqi.- Consultapa rimakuyininta haqina

21.1. Rimakuy consultata ruraykaayaptin imapis kanman mana kay rurakuy haqikuq, tsayqa estadupa pushaqnin haqirinqam kay consulta rurayta tsay mana alli kaqkuna altsakanqanyaq, gobierno autoridakuna leykuna nishqannaw imatapis rurayaan kananmi. Consulta rurakuyta haqinapaq huk documentuchawmi ninan imaraykur haqiyantqan, tsayta haqiriyanta chunka pitsqa (15) hunaqkamallam.

Imayyaqlla kanqanta rikaykur estadupa ruraqnin qayatsinan unaypita kaq markakunapa rimaqninkunata huk alli markachaw mana qallapashqa kay procesuta ushayaanpaq. Tsaypaq rimakuriyaanan unaypita kaq markakunapita pushaqninkunawanmi.

Mana allinaw kay consultata rurakaanpaq kaptinqa estadupa pushaqnin kay consulta ushakaanpaq ninanmi, tsaypaq huk qillqashqa willakuyta ruranan; tsaypita estadupa autoridadninkuna leykunachaw medidakuna nishqantam rurayaan, tsaypitaqa etapa de decisionmanmi chaarinan.

21.2. Unaypita kaq markakuna proceso de consultata haqiriyantqanmi. Tsay kaptinqa promotorakunam imatapis rurayaan consulta kananpaq,

rimakuy kananpaq leykunachaw ninqannaw. Tsaypita mana rimakuy kaptinqa, promotora kaqkuna consultata wichqariyan, niykur huk qillqashqa willakuyta rurayan tsaynaw ushakanqanta willakur.

22q. Ñiqi.- Consultapa actan

22.1. Consultapa actanchawmi kanan llapan acuerdukuna, hina ninan llapan, pullanllatapis churayanqan. Mana acuerdukuna kaptin pullanlla kaptinqa, tsaychawmi ninan imanir llapan, pullanllapis acuerdo kanqanta.

22.2. Consultapa actan firmashqa kanan unaypita kaq markakunapa rimakuqninkunapa, hina estadupa ullqu, warmipa pushaq funcionarionkunapapis.

Mana actata firmayta munayaptinga, kay kaayikanqa mana medidata munaqnawmi, tsaypita pasayanqa decisión etapamanmi.

23q. Ñiqi.- Decisionman chay

23.1. Medida legislativata, administrativatapis estadupa pushaqninkunam rurayaan, tsaychawmi unay markakunapa pushaqninkuna chanintsaatsiyanqa, rimayanqanta rikaayaan, tsaynawlla hina imanawpis estado tsay markakunapa alli rikashqa kanan, Constitución Politicachaw derechunkuna ninqannaw.

23.2. Estaduwan unaypita kaq markakuna acuerduman yaykuyaptinga, tsay acuerdo ishkanpaqmi obligatorio kanan.

23.3. Mana acuerduman chaayaptinga, estadupa promotoranmi unaypita kaq markapa derechunkunata washashqa kananpaq rikaanan, tsaynawlla rikaanan kawayninqa, markapa alli kayninta. Unaypita kaq markakunapa pushaqninkunapa derechunmi mana medida munayanqan, tsaynawmi actachaw ninan.

24q. Ñiqi.- Imayyaqlla consultapa procesun kanan

Imayyaqlla medida riqitsikuy, willakuy, kikin pura rimanakuy, kanan, pachak ishka chunka (120) hunaqmi kanan. Kay llapanmi kanan medidata ququyanqanpita consultapa actanta firmayanqanyaq.

25q. Ñiqi.- Consultapa informin

Kay consultapa procesun ushariptin estadupa pushaqninmi portal webninchaw kay willakuykunata churanan:

- a) Consultapaq propuesta de medidan churanqanta.
- b) Consultapa planninta.
- c) Imanaw kay consultapa procesun kanqan.

d) Consultapa actanta.

e) Kaptinqa, ima decisiónman chanqan.

Kay ushaq informita quyaananmi unaypita kaq markapa rimakuqninkunata, kay consultapa rurayninchaw kaqkunata.

26q. Ñiqi.- Consultapa procesunpaq qillay

26.1. Atska markakunapaq hatun medida legislativa, administrativo kaptinqa, estadupa pushaqninmi qillayta churayaan consulta rurakaanpaq.

26.2. Administrativo ruray consultapaqqa, tsay ruraykunapa chaninllachawnam kanan.

26.3. Estadupa pushaqninkuna riqiyaanan, altsayaanapis TUPAnkunachaw, imanaw kay artículo rurayaan ninqannaw.

27q. Ñiqi.- Medida legislativapita hina gobierno nacional rurakuptin consultakuy

27.1. Hatun medida legislativa o administrativa, plankuna, programakunaqa, consultata rurayaan unay markata mana alli ratanqanllapitam.

27.2. Kay consultata rurayaanpaq, unaypita kaq markapa rimakuqninkunatam tapuyaanan, paykuna akrashqam kayaan; kikinkuna munayanqanmannaw.

27.3. Tsay consulta rurakanqa, medida 27.2 ninqanmannawllam, tsaychaw taaraq rimakuqninkunawan rimakur.

27.4. Perúpa constitución politicanhaw, pachak chunka puwaq (118) kaq artículunchaw puwaq kaqninchaw, ninqannaw, manam ni mayqan reglamentaria medidakuna leykunata halunmantsu, tsayraykurmi kaykuna unaypita kaq markakunapa derechunkunata, leychaw ninqanta haluyta atipantsu. Tsayta mana tanqashpam hina leychaw ninqannaw participación ciudadanata ruranan OITpa Convenio 169 kanqanmannaw.

27.5. Wamaqlla, Poderejecutivopachakchusku kaq artículunchaw ninqannaw, consultakaan imapis unaypita kaq markapa derechunkunata tikratsinanpaq. Tsayta Poder ejecutivo rurananpaq mañakunanmi imaypita imayyaq consultapa procesunta rurayaanpaq.

27.6. Huk decreto legislativupa proyectunta consultachaw tapukurqa, manam llapan articulunkunatsu yaykunan, pullanllam yaykunan, tsay unaypita kaq markakunata rataqllam.

27.7. Urgencia decreto yarqamunanpaq, pachak chunka puwaq kaq artículupa chunka isqun kaqninchaw Perúpa constitución politicanhaw ninqannawmi rurakaan.

CHUSKU TÍTULO

INTERCULTURALIDAPA VICEMINISTRUNPA DERECHO A LA CONSULTACHAW RURANAN

28q. Ñiqi.- Interculturalidapa Viceministrunpa ruranan

Ministerio de Culturapa Leyninkunachaw, reglamentunchawmi ruranankuna kaykan. Kaykunam kayan:

- a) Derecho a la consulta alli rurashqa kananpaq, alli patsaatsinan, llapankunawan uryar, alli yarqunanpaq; hina kaayitsikunan, imanaw kay consulta derechu iñishishqa kananpaq.
- b) Yanapanan hina yachatsinan estadupa pushaqninkunata, unaypita kaq markakunapa organizacionninpa rimakuqninkunata. Tsaynaw hina kay rurakuychaw mana kaayiyaptin kaayitsir, estadupa pushaqninkunawan rimaykur.
- c) Churapaamunan, munayninmannaw, promotorakuna mañakunqanmannaw, medida legislativa, administrativapis alli mana alli kanqantapis nimunan, maychaw kay consulta kananta, hina unaypita kaq markakunata ratananta, tsaynaw hina consultapa planninta riqitsikunan.
- d) Estadupa pushaqninkunata consulta ruraychaw yanapar, hina unaypita kaq markakuna consultaman yaykuqninkunata; imanaw kay consulta kanqanta yachatsikunanmi.
- e) Oficial Base de datusta ruranan, tsaychaw unaypita kaq markakuna qillqashqa kananpaq, tsaychawmi hina kanan pushaqninkunata patsaatsiyanqanpis.
- f) Llapam consultakushqakunatam huk listachaw katsinan. Kaypaq estadupa pushaqninkuna informita apatsiyaanan correopa, USBpapis; kay willakuy allim kanqa acuerdukuna consultachaw chaayanqanta, rurayanqanta rikaayaanapaq.
- g) Ruranan, katsinan, rikapaaraykaanan yanapakuqninkunapa huk listanta, hina listachaw katsinan unaypita kaq markakunapa shimi tikratsik kaqkunata.
- h) Derecho a la consultata imanawpis rurayaanapaq rurayaan, hina churanan imanaw rikaykur rikaykur ruranata, hina ley, reglamentupis ninqannaw.

29q. Ñiqi.- Oficial hutikuna katsiq

- 29.1. Ley ninqannawmi, unaypita kaq markakunapa base de datusuninkunaqa llapan peruanukuna riqinanpaqmi, mana ima chanintapis churashpa. Kay manam derechuyunawtsu.
- 29.2. Interculturalidapa Viceministeriunpam hutikuna katsinan, kay base de datusta, alli altsapashqata. Ministerio de Culturam resolución ministerialwan riqin directivata imanaw rurakaanapaq, huk markakunapapis rimakuqninkunapa hutinta churayaanapaq. Kay hutikuna llapanpaq iñishiyta munaqpaqmi kanqa. Kay Resolución Ministerial yarqunan reglamento kima chunka (30) hunaqchaw yarquriptinmi.
- 29.3. Kay hutikunata patsaatsiyaanapaq llapan estadupa organizacionkuna yanapakuyaanan, willakuykunata, hutikunata mañakuyaptin makyakuyaananmi.

30q. Ñiqi.- Consultapa procesunchaw funcionario publicukunapa ruranan

Consultachaw funcionario publicukuna kaqkuna rurayaan ley derecho a la consulta, hina reglamentun ninqannawmi, alli shunquwan rurayaan imakunatapis.

HANANMAN PATSAQ DISPOSICIONKUNA, AYWATSIQNIN HINA USHATSIQNIN

Huk kaq.- Reglamentu imanaw rurakaanapaq

Estadupa pushaqninkuna ras rasllam kay leyta, hina reglamentuntapis kanqantanaw, ninqantanaw rurayaan.

Ishkay kaq.- Qatipaana

Ministrupa Consejunpa pushaqninmi kamanqa huk comisión multisectorialta, kay derecho a la consultata rurayanqanta qatipar rikaapanapaq. Kay comisionchawmi kanan poder ejecutivo rimakuqninkuna; kay reglamentu rurakaanapaq paykuna rurayaan. Kay comisionmi informikunata ruranqa, tsaychaw paykuna imatapis churayanmanmi imatapis alliyaatsiyaananpaq, derecho a la consultata alli iñishiyaananpaq. Kaypaq qayatsinmanmi alli yachaqninkunata kayta alliyaatsiyaananpaq.

Kima kaq.- Yanapakuqkunawan shimi tikratsikkunapa hutin churapaayaan

11.2 kaq articuluchaw ninqan, Culturapa Ministeriun munanqannaw, ninqannaw yaykunan rurakar Resolución Ministerial ninqannaw, tsaychawmi medida transitoriakuna churakaan. Yanapakuqkuna, hina shimi tikratsiqkuna kayaan Interculturalidadpa Viceministrunpa churashqanmi.

Chusku kaq.- Derecho de tramitacionta manana rurayaanpaq

Kay decreto supremum autorizakun kay 45.1 kaq, chusku chunka kaq articuluchaw ley N°27444, kay ley del procedimiento administrativo generalchaw ninqan rurakaanpaq, kaychaw nin aykapis tasa, ayka qillay, consultapa procesunpa chanin kananta.

Pitsqa kaq.- Derechun rimakuyaananpaq

OITpa convenio 169 ninqannawmi, estadupa pushaqninkunata imanawpapis ashinan nunakuna rimakuykunachaw kayaanpaq, kay ley ninqannaw ima ruraypaqpis wiyashqa kayaanpaq, kaykuna kanqa consultapa procesun rurayman hananman kaqmi.

Huqta kaq.- Sistema nacionalpa patsa mama rakchatsqa riqina kaqnin

Patsa mama mana rakcha kananpaq chanintsatsiq Sistema Nacionalpa kanan, tsaymi Decreto Supremo N° 019-2009 MINAMchaw, chunka huk (11) kaq articuluchaw niqmi, paymi yapanqa willakuyta, imanawpapis proyecto de inversionkuna unaypita kaq markakunapa derechun kunata ratananta.

Qanchis kaq.- Unaypita kaq markakuna allpashqa kayaanpaq derechun hina comunidad allpayuq kakuyaanan

Estadum comunidadkunata chakrayuq kananpaq washaanan, leychaw, Perupa Constitución Politicanhawpis ninqannaw. Estadupam unaypita kaq markakunapa comunal chakran washaanan, iskay kaq OITpa convenio169chaw ninqannaw, hina mama patsachaw kaqkunata iñishikuyaanan tam washaanan, ley ninqannaw, tsaypaq kaykunatam ruraman:

- a) Unaypita kaq markakunata taarayanqanpita huk patsaman hurqayaan kaptinqa, OITpa convenio 169, chunka huqta (16) kaq articuluchaw ninqannawmi rurayaan, hina rurayaan ley markata kuyutsinantsikpaq kaqta rikaykur.
- b) Manam unaypita kaq markakuna kaqchaw material peligrosuta mana sirwiqta haqiyaanantsu, hina manan pii autoridapis tsaynaw rurayaanpaq atipantsu, mana unaypita kaq markakuna munaykaayaptinga. Nawpatam riqitsikuyaanan kay residuos

soliduswan imata rurayanqanta, katsiyanqanta, imanaw apayanqanta, imanaw sirwiqta katsiyanqanta, hitayaanantapis, residuos solidukunata transportayanqanta ley ninqannawmi.

Puwaq kaq.- Urgencia kaptin medida administrativa hurqay

Estadupa pushaqninkuna urgente imatapis rurayta munarqa, kay ruranan ras rurakaan kaptinqa, kay proceso consultarurakaan ichikhuna qkunallachawmi, reglamento ninqannaw, mana allaapa hunaqkunachawtsu.

Isqun kaq.- Unaypita kaq markakunapa tsapaynin rurakuy qallarnin rataptinga, qallapaptinga

Kima chunka pitsqa (35) articulo Decreto Supremo N°008-2007-MINDES trukakaatsun, kay ninqanwan:

“kima chunka pitsqa (35) kaq artículo.- estado patsachaw kaqta pishipar, munar iñishinan. Unaypita kaq markakunapa taarayanqan patsachaw imapis estado iñishinanpaq kaptin hurqunanpaq, tsayqa kay estadupa pushaqninmi mañakunan Culturapa Ministeriunta, Interculturalidadpa Viceministrunta kay rurananpaq imanaw ninqanta, mana unaypita markapa alli kawakuy ninkunata medida ratananpaq.

Tsay niyanqan Resolución Ministerialwanmi rurakaan, tsaychawmi kanan imakunapis alli rurakaanpaq.

Interculturalidadpa Viceministruntam rikaanan, rimakunan Régimen Especial Transectorial de Protecciónkunawan unaypita kaq markakuna derechun kuna mana haqishqa kananpaq, washashqa kayaanpaq”.

Chunka.- Beneficiuta chaskiyaananpaq

OITpa convenio 169chaw, chunka pistqa (15) kaq articuluchaw ninqannawmi, unaypita kaq markakunapaqmi beneficiunkuna kanan patsankunapita imatapis hurquyaptinga, hina imapis mana alli pasakuptin indemnizacionta chaskiyaanmanmi, ley ninqannaw.

Chunka huk.- Imanaw rurakuyaanan riqitsikuy

Culturapa Ministeriunpa portal webninchawmi riqitsikuyanqa imanaw kay proceso consultata rurayaanpaq. Kay riqitsikuy kanan kima chunka (30) hunaqllachawmi, Reglamento yarqunqanpita qallaykur. Interculturalidadpa Viceministrunpa ruyaqninmi unayllatayan kay reglamentuta actualizaanan.

Chunka ishkay.- Medida administrativa hananman kaq

Huk medida administrativa consultashqana kaykar, tsaychaw uryar qallayaanpaq, huk medida administrativa munar, tsay manan consultapaqraqtsu.

Chunka kima.- Inversión privada riqitsikuy ruray

Inversión privada kaptinqa, kikinkunam rimakuyaanan promotorakunawan consulta previata rurayaanapaq, kayqa kanman manaraq kay medida administrativa aprobakaptinmi.

Chunka chusku.- Yapay qallanan

Medida administrativa rurayanqanta, haqiyashqata yapay qallayta munarqa mananam consulta kananta shuyaanantsu; tsaypaq unaynawllam rurakuynin kanan.

Chunka pitsqa.- Yachatsikuypaq, saludpaq, llapan taaraqkunapaq alliyaynin ashiy

Hampikunapaq wayi, yachay wayi ruray, hina servicios públicos kananpaq, unaypita kaq markakunawan rimaykurmi rurayaan; tsaypaq manam consultaraqtsu kanan.

Chunka huqta.- Qillay churay

Kay consulta previata rurayaanapaq qillay yarqunqa imapis rurayta munaq entidadpitam, manam tesoro publicupitatsu.

www.cultura.gob.pe

Av. Javier Prado Este 2465, San Borja
Lima 41 - Perú

